

hálózati protokoll alapján együtt tud működni bármely könyvtári katalógussal.

Egyidejűleg több adatbázisban biztosítja a párhuzamos keresést (lokális források, hálózati és internetkeresők, pl. AltaVista, elektronikus könyvtárak, elektronikus folyóirat-gyűjtemények) függetlenül az adatok vagy a rekordok megjelenési formájától. Áttekinthetővé teszi a könyvtárközi kérések kezelésének folyamatát és aktuális státusát, nyilvántartja és azonosítja a felhasználót, tárolja a kéréseket, hogy hasonló kérés esetén automatikusan küldje a kérést a bevált szolgáltatóhoz, továbbá kezeli a költségtérítési szolgáltatások pénzügyi nyilvántartását, elszámolását.

A VDX tartalomszolgáltatási funkciója

Az információkeresésben a VDX rendszer portál funkcióként működik, ahol kiválasztott információforrásokból történik a keresés, a kérések rendezése és mentése, különböző funkciókra és szolgáltatásokra való felhasználása.

A találati listában gyűjteményenként, illetve forrásonként jelennek meg a tételek, weboldalak esetén az elérési utat adja meg. Lehetővé teszi a találati listákban szereplő tételek rendezését, a duplikálás megszüntetését és a találatok elmentését.

A gyors áttekintést a találati listák különböző oldalaira való ugrás lehetősége biztosítja. A listáról azonnal szelektálhatók a fontos találatok az ún. Shopping listába, amely könyvtárközi kölcsönzésre, e-mail küldésére, nyomtatásra, az online linkek későbbi megnyitásra szolgáló tárolására használható.

A lista tételeiből a dokumentumok metaadatai is lekérhetők (referátummal), és egy kattintással elérhetők a leíráshoz tartozó teljes szövegek. Közvetlen kapcsolatot ad pl. az Amazon és egyéb elektronikus könyvkereskedők listáihoz.

Az elektronikus források megnyithatók egy keresőablakban, és onnan visszatérhetünk a találati listához. Integrációt kínál elektronikus periodika adatbázisokkal, pl. az EBSCO-val, ahonnan PDF formátumban is közvetlenül elérhetők a teljes szövegű cikkek.

Tartalomszolgáltatási megoldások támogatása egyéb eszközökkel

A TIK ágazat szolgáltatási portfólióját elsősorban a tudásmenedzsment támogatását célzó új eszközök adaptációjával bővíti. Az adaptációra tervezett termékek az internet (nyilvános) vagy

vállalati (intranet) portálok kialakítását és a portál funkcióhoz kapcsolódó automatizált, perszonalizált információszolgáltatást támogatják bármely forrásra, illetőleg bármely információhordozóra alapozva (e-mail, vállalati intranet, strukturálatlan vállalati dokumentum, XML, adatbázis, video, fájlok stb.). A termékekről néhány héttel később adunk részletes tájékoztatást.

Kitekintés

Az IQSoft 1993 óta szoros kapcsolatban áll a könyvtárakkal az OLIB rendszer adaptációjának köszönhetően. Az idei évtől már nem csak ezzel az egy termékkel szeretnénk kapcsolatainkat megtartani, illetve továbbfejleszteni, és reményeink szerint sikerül felkeltenünk a könyvtárak érdeklődését új szolgáltatásaink iránt, amelyek jobban illeszkednek az eltérő igényekhez árban és a szolgáltatás összetételében is.

A TIK üzletágunk némely új szolgáltatása eszköz- és költségigényes, elsősorban a nagyobb vállalatok portál funkcióit, valamint a tartalomszolgáltatás terén jelentős szerepet kapott vállalkozások igényeit hivatott kielégíteni. Nem szabad azonban eltekintenünk attól az elvi lehetőségtől, hogy könyvtári konzorciumok is alakíthatnak országos információ- és tartalomszolgáltatói feladatok megoldására – amelyek fel tudják venni a versenyt az üzleti vállalkozásokkal –, és szükségük lehet fejlett, *tartalomszolgáltatásra alkalmas* informatikai rendszerek integrációjára.

Horváth Zoltánné

A NanLIB kiskönyvtári programcsomag

Lapunk április számában ígértünk beszámolót az új kiskönyvtári programcsomag, a NanLIB tesztjéről, ez azonban a többszöri anyagtolódás miatt rendre kimaradt a lapból. A késedelem miatt megértésüket kérjük!

A program a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár módszertani, illetve feldolgozó osztályán dolgozó könyvtárosok szakmai irányításával, kifejezetten kisebb könyvtáraknak készült, használata elsősorban *iskolai, községi, intézményi és városi könyvtárak számára* javasolt. Készítőjét az vezérelte, hogy egyszerűen kezelhető rendszer jöjjön létre, ennek megfelelően a program nincs túlbonyolítva olyan funkciókkal, amelyek-

re általában nincs szükség az ilyen típusú könyvtárakban, ám tartalmaz minden olyan funkciót, amelynek használatával a könyvtárakban teljesen kiváltható az összes, „papíron végzett” adminisztrációs és feldolgozási munka. A program fejlesztése folyamatos, ennek során finomodik a már meglévő modulok szintje, másrészt a felhasználók igényei alapján új, speciális modulokkal egészül ki a rendszer, ilyen a folyóirat és az analitika modul.

A rendszer lehetővé teszi, hogy a könyvtárakban a rendelési, katalogizálási, törlési, kölcsönzési, leltározási munkafolyamatokat számítógép segítségével végezzék.

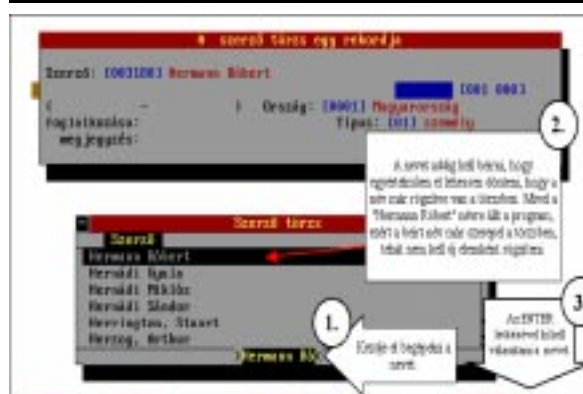
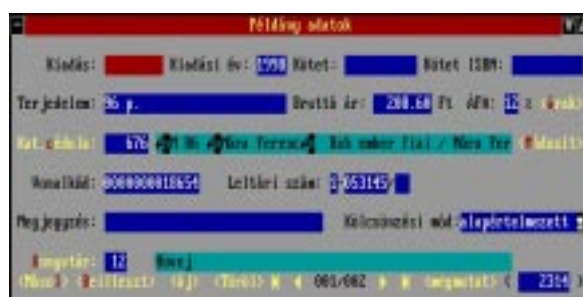
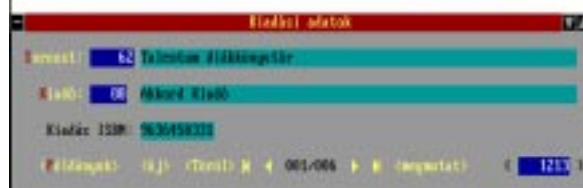
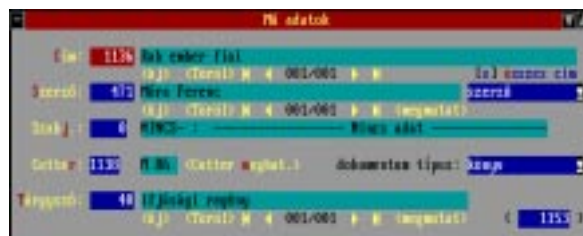
A programrendszer modulokból épül fel, csak azt a modult kell megvásárolni, amire ténylegesen szükség van. Alapmodulja a katalogizáló modul, enélkül egyetlen más modul sem használható. A teljes NanLIB rendszernek a felhasználói kör sajátosságaiból adódóan háromféle változata van. A *ellátórendszeri változatban* több könyvtár dokumentumadatait lehet rögzíteni, s néhány, az ellátórendszerek működését segítő funkciót is tartalmaz. Az *egy könyvtáras változat* egyetlen önálló (városi, községi, iskolai, intézményi) vagy ellátórendszeri könyvtár dokumentumainak rögzítését teszi lehetővé. A *bolti változatot* könyvesboltok, CD-ket, magnókazettákat, video- és DVD-filmeket árusító boltok használhatják árukészletük, beszerzéseik és forgalmuk nyilvántartására.

A győri megyei könyvtárban a Győr-Moson-Sopron megyei ellátórendszerhez tartozó 39 tagkönyvtár könyvvállományának nyilvántartására használják a programnak azt a változatát, amely nem csak egy, hanem több könyvtár könyvvállományának nyilvántartására is alkalmas. A programot hardverkulcs védi az illetéktelen használat ellen, az adatvédelmet pedig belépési kód és jelszó együttes használatával oldotta meg a program készítője.

A program moduljai

Katalogizáló modul

A kölcsönzést, az analitikát és a periodika feldolgozást is a katalogizáló modulba integrálja a rendszer. Ez a NanLIB integrált könyvtári programrendszer alapmodulja, az összes többi erre épül, ami azt jelenti, hogy a rendszer egyetlen más modulja sem működőképes a katalogizáló modul nélkül. Ezzel a modullal lehet a dokumentumok adatait rögzíteni, rendeléseket és beszerzéseket nyilvántartani, leltározni és keresni a rögzített dokumentumok adatai között. A katalogizáló modulba beépített keresőmodullal

azonban csak egy gépen lehet keresni, ha ennél többre van szükség, a hálózati keresőmodult is meg kell vásárolni.

A katalogizáló modul használatával egyedi és csoportos leltári nyilvántartás jön létre, az állományellenőrzés után a program automatikusan hiánylistát készít, és a törlési jegyzék is kinyomtatható a program segítségével. Keresni a dokumentumok összes adatára lehet, és hagyományos katalóguscédula is készíthető a programmal, ha erre szükség van.

A katalogizáló modul egyik fő része az adattállományok (*szerző, cím, tárgyszavak, szerzői névváltozatok stb.*) karbantartása.

A találati halmaz egy rekordja

943.9	Magyarország története	könyv
Z 26		
szerzők:	Závodszy Géza Hermann Róbert	-szerző - -szerző -
cím:	Nemzet születik : Magyarország története 1815 - 1849	
tárgyszavak:	Magyarország története	
sorozat:	Új képes történelem	
kiadó:	Magyar Könyvklub - Helikon Kiadó	
ISBN:	9635485395	
kiadás:	kiadási év: 1997	kötet: kötet ISBN:
terjedelem:	103 p.	megj.:
könyvtár:	Abda	
ár:	1492.00 Ft	vonalkód: 0000000000354
		leltári szám: 1-052854/

0000002 / 0000119	javit	KC	5415-	5948-	85501
-------------------	-------	----	-------	-------	-------

A találati halmaz első rekordjára áll.	A találati halmaz előző rekordjára áll.	A találati halmaz következő rekordjára áll.	A találati halmaz utolsó rekordjára áll.	Katalóguscédula megmutatása. (Ha lehetséges.)	Mű azonosító kód.	Példány azonosító kód.
--	---	---	--	---	-------------------	------------------------

A találati halmaz képenyőn látható elemének sorszáma.	A találati halmaz elemeinek száma.	Az ablakban látható dokumentum adatainak javítása. Átlépés adatbeviteli üzemmódba.	Kiadás azonosító kód.
---	------------------------------------	--	-----------------------

hoz pedig több példány is tartozhat. Ha már a rögzítendő mű kiadása is szerepel az adatbázisban, akkor csak új példányt kell hozzárendelni a rögzített kiadási adatokhoz.

A programmal kezelni lehet azoknak a könyvtáraknak az állományát is, ahol több azonos leltári számú dokumentum van. Ez akkor fordulhat elő, ha az állománygyarapítás során valamilyen ok miatt többször elkezdték egytől a leltári számokat, vagy esetleg több könyvtár állományát összevonták.

A programmal nyomon követhető a rendelések és a törlések is. A rendelés alatt álló dokumentumok is bekerülhetnek a katalógusba. Keresés estén ekkor a program jelzi, hogy a dokumentum még nincs az állományban, de már megrendelték. A törölt dokumentumok adatai az adatbázisban maradnak, ezzel lehetőség nyílik arra, hogy a törlési jegyzékeket bármikor újra ki lehessen nyomtatni. Kereséskor beállíthatjuk,

Az adatok egy részét törzsekben tárolja a program, ezek olyan adattáblázatok, amelyek logikailag összetartozó adatokat tartalmaznak. Használatuk azért előnyös, mert a már begépelte adatokat ismételt előfordulásakor nem kell beírni, csak kiválasztani a tárból. Az elírási hibák javítása egyszerű: csak a törzsben kell kijavítani, s minden dokumentumnál automatikusan helyesen jelenik meg az adat.

A katalogizálási és rendelési modul lehetővé teszi a dokumentumok adatainak rögzítését, a rendelési és törlési adatok kezelését. Naprakész információt ad akár arról is, hogy egy-egy meghatározott forrásból származó pénzkeretből eddig milyen könyveket vásárolt a könyvtár, és összesen mennyi pénzt használt fel az adott keretből. A rögzített (törzs-) adatokból a programmal automatikusan elkészíti a könyv katalóguscéduláját, amit természetesen ki is lehet nyomtatni.

A NanLIB a dokumentumok adatait három fő csoportba sorolja: mű-, kiadási, továbbá példány- és rendelési adatok. Egy címhez több mű is tartozhat, vagyis ugyanazzal a címmel több mű is lehet az adatbázisban. (A művek címe megegyezik, de van eltérés a műadatok között.) Egy műhöz több kiadást lehet hozzárendelni. Minden egyes kiadás-

hogy a művelet kiterjedjen-e a törölt dokumentumokra is. A dokumentumokhoz egyedi azonosítóként vonalkód rendelhető, de a vonalkód használata nem kötelező. Kölcsönözni és leltározni lehet a leltári számok használatával is. A rendszer támogatja a vonalkódok fokozatos bevezetését is.

A katalogizáló modulok további részei: *leltározás (állományellenőrzés), keresés, listák (jegyzékek, mint: leltári, törlési, gyarapodási, rendelési) és mérleg készítése.* A kölcsönzés használatához nem kell minden dokumentumnak szerepelnie az adatbázisban. A kölcsönzés közben is lehet rögzíteni az éppen kölcsönzött dokumentum adatait. A vonalkódok és a vonalkód olvasó használata nem kötelező, de ajánlott, mert meggyorsítja a kölcsönzést. Az olvasójegy használata nem kötelező. A többfajta választási lehetőség nyomán olvasójegy nélkül is lehet kezelni az olvasók adatait. Az olvasókhoz olvasói csoportokat lehet rendelni, ez elsősorban az iskolai könyvtárak esetében nagyon hasznos lehetőség. A kölcsönzésről sokrétű statisztika kérhető.

A **periodika modul** nemcsak a bibliográfiai fel-tárást, de az érkeztetési nyilvántartást is lehetővé teszi.

Az *analitika modul* a periodika modulnak is része, de külön, önálló modulként is megvásárolható. Lehetővé teszi egy egyszerű analitikus bibliográfia készítését is (nem csak periodikákkal kapcsolatban). Cím és téma szerint lehet keresni a rögzített adatbázisban.

Végezetül nézzük meg a program keresési lehetőségeit! A mű, kiadás és példány adatbeviteli ablakban megadott bármely adatra keresni lehet. A keresőablakok majdnem teljesen megegyeznek a katalógus adatbeviteli ablakaival, csak a lapozó gombok és néhány adatbeviteli elem hiányzik róluk.

Minden keresés eredményeként találati halmaz jön létre, amelynek elemei azok a dokumentumok, amelyek megfelelnek a keresőfeltételnek. A legutolsó találati halmaz a programból való kilépés, illetve a számítógép kikapcsolása után is megmarad.

Az *adatbázis-karbantartó modul* használatával egyszerűen át lehet térni egy újabb programváltozatra.

A NanLIB kiskönyvtárak tipikus programja, egyszerű adatbevitellel, sokoldalú, könnyen elsajátítható keresési lehetőséggel. Ellátórendszerek segítőtje is lehet. Egyelőre azonban hiányzik belőle a lehetőség, hogy központi feldolgozásból vegyen át rekordokat. Akit a részletek érdekelnek, a <http://www.kkmk.hu/nanlib> internetcímet keresse fel.

(F. L.)

Helyreigazítás és kiegészítések a George-hoz

Lapunk ez évi áprilisi számában a George nevű integrált könyvtári programrendszerrel közölt írásba néhány értelemzavaró hiba csúszott, amelyeket a program készítője valótlán állításoknak minősített, és helyreigazítást kért a szerkesztőségétől. Helyreigazítási kérésének természetesen helyt adunk.

A programot bemutató írásból kimaradt a **Kiegészítő adatok** gombra klikkelve megnyitható *alsó ablak, amely a teljes adatfeltárás eredményét tartalmazza*. A program szerzőjétől, Cseh Németh György úrtól elnézést kérünk a figyelmetlenségért. Levelének további részében éppen a kiegészítő adatokra végezhető keresésre mutat példát egy szótáron keresztül. Talán egyetért velünk, ha második példaként egy, az eredeti cikkben is említett analitikus feltárást választunk, amely az OSZK Hektorral kezelt MNB adatbázisában így néz ki:

Cs. N. Gy. Informatika 8798 Zalabér, Huszti Ferenc u. 10.
www.extra.hu/encyref Telefon: 06-83/376-098 E-mail: csngy@infodender.hu

Téma: Helyreigazítást igénylő a GEORGE Integrált Könyvtári Programrendszerrel megjelent cikk valótlán állításai kapcsán.

Tisztelt Pálfi Ágnes Főszakosztály!

Tisztelt Fejős László Ülkéért Úr!

Köszönöm, hogy a Könyvtári Levelező / Lap 2001/4 -ki számában megjelentették Fejős László úr elemző cikkét a programrendszerünkéről. Viszont sajnálom a véleményem szerint, hogy a cikk jelentős és sokszorlag fontos dolgokban valótlanul állít a programról.

1. A "Tárgykör:" elnevezés abból fakad, hogy a program nagyon széles körben alkalmazható a kötetelészet terjedelmére. Gondolva II az iskolákban, vegyes felsőoktatás művelődési központokra: pld: költészetes a rendszerrel akár törzsrakák, hangszerek, ... stb. egyéb tárgyak névre szóló kötetelésze, feltáratasa, teljeskörű nyűvőmantása is.
2. A GEORGE Integrált Könyvtári Programrendszer "Tárgykör:" (közvetlen) adatlapja a való gyakorlati igényekhez lett kialakítva. Ez két fontos részből tevődik össze: - Az előbbi adatok tartalmazzák a képernyőre: az a forma és a program használati és igényelt adatokat tartalmazza - A "Kiegészítő adatok" a másodikban és a gyakorlatban csak nagyon ritkán igényelt adatok tartalmazzák a képernyőre, amelyekkel csak lehetőségek.
3. A GEORGE Integrált Könyvtári Programrendszer adatlapja nem a cikkből megjelentetett módon vezeti át az adatokat. A program mind az MNB CDS-ről mind az Interneten keresztül HUNIMARC formátumból átvonja a teljes feldolgozott adatbázist a "Kiegészítő adatok"-ba. Tehát a feldolgozott adatok olyan formában kerülnek a képernyőre, mint a dokumentumok voltak. A valóságban megfelelő adatbázist eredményre a cikk példájánál maradván a mellékelt eredmény lesz.
4. Hangsúlyozni szeretném, hogy a program bármilyen "Kiegészítő" (könyvtári dokumentum típus) tartalmazzák a képernyőre igényt kielégítő sokrétű feldolgozást is lehetővé teszi. A program "Raktári leírás" / ITO -is a legnagyobb sokoldalúságú igény szintjéig is bővíthető. A "Kiegészítő adatok" -ban a korlátlan mélységű, és tartalmú feltárást végzhető. A program biztosítja a kiegészítő adatokból történő egyenként, gyors és hatékony keresést. Decent feltáratást is megadhat a keresésre pld: írja be a (Lelőírások-meni) Keresés rendszer... "Kiegészítő adatok szerinti keresés" - funkció megfelelő sorába az alábbi keresési feltétel: +SZÓTÁR +ANGOL +ORSZÁGI) a megjelölt találatok bármelyik sorára kattintva a képernyő alján frissen azonnal megjelenik az adott dokumentum kétféle teljes mélységű feldolgozottságban.
5. Nem célja a programnak a minden igényt kielégítő katalógus című adatbázis nyújtása. Véleményünk az, hogy az a pillanatnyi kezdés, miképpen az adott dokumentumot a program segítségével feldolgozzák. Feltehetően sokrétű a című katalógus című adat. Ha az számítógép segítségével történő keresés kényelmes egyszerűbb, sokoldalúbb és gyorsabb. Csak a hagyomány tisztelgéséül hagytuk meg ezt a funkciót.

Kérem a figyelmükbe kívánok, és a mellékelt képernyőképek tartalmának figyelembevételével a helyreigazítást az érdeklődésük közölni! Kérem a helyreigazítás tisztelettel engem értesíteni!

Zalabér, 2001. június 17

Tisztelettel:

Cseh Németh György
a program szerzője

Cs. N. Gy. Informatika
8798 Zalabér, Huszti Ferenc u. 10.
Telefon: 06-83/376-098
E-mail: csngy@infodender.hu

Azonosító=H-96988 :

Közművelődési és Könyvtáros Oktatók és Kutatók Nemzetközi Konferenciája (1987) (Szombathely)

A Közművelődési és Könyvtáros Oktatók és Kutatók Nemzetközi Konferenciája : Szombathely, 1987. augusztus 26-29. / [rend., kiad. a Szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola] ; szerk. Szalay László. – Szombathely : BDTKF, 1988 [!1989] (Vép : Mezőgazd.